

ANALIZA IMOVINSKOG POLOŽAJA PREDUZEĆA

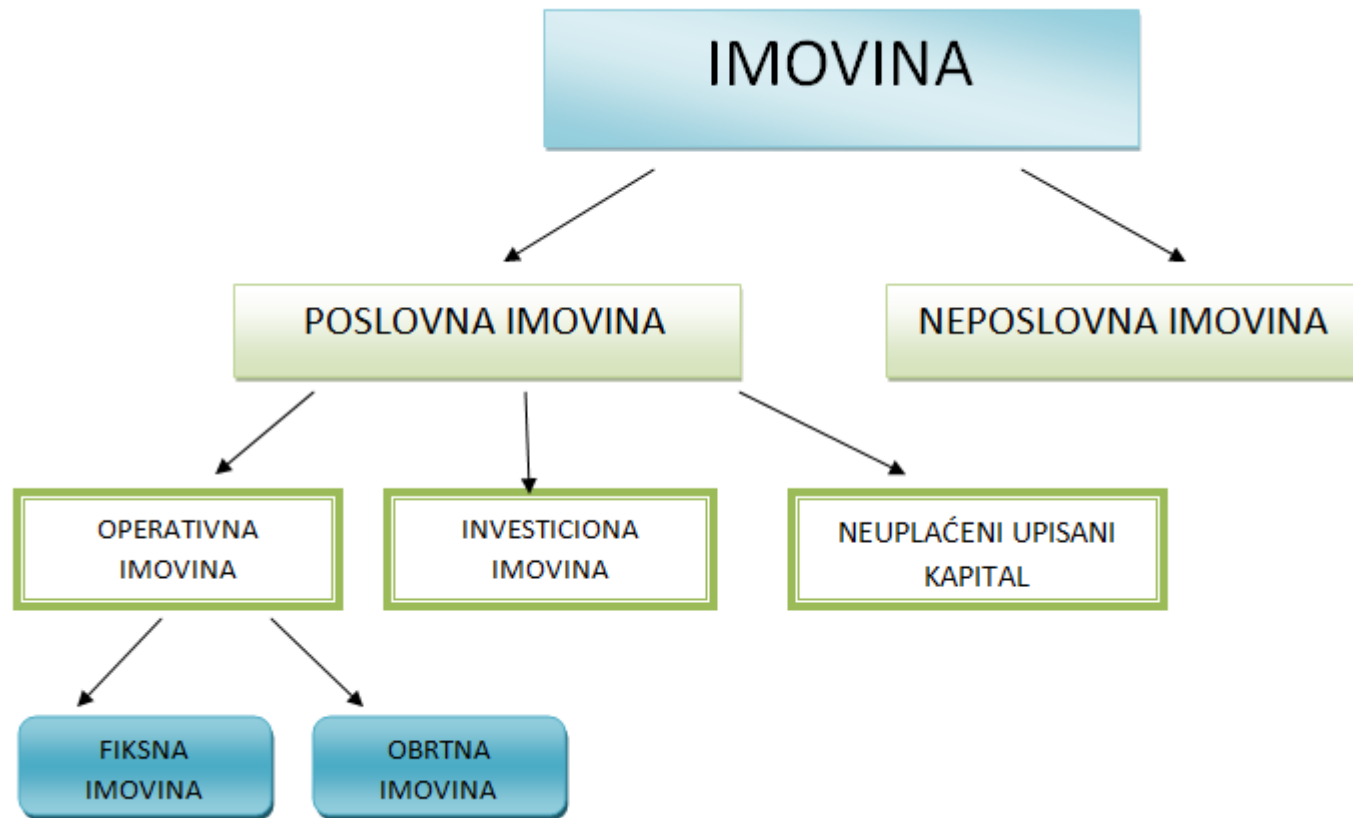
1

Podgorica,2020.

ŠTA PODRAZUMIJEVA ANALIZA IMOVINSKOG POLOŽAJA?

- **Analiza imovinskog položaja preduzeća odnosi se na analizu aktive bilansa stanja.**
- **Obuhvata:**
 - A. **Analizu strukture ukupne aktive** (struktura poslovne aktive i struktura operativne aktive);
 - B. **Analizu fiksne imovine** (struktura fiksne imovine, dotrajalost (istrošenost) fiksne imovine, tehnička opremljenost opremom, efikasnost korišćenja osnovnih sredstava i iskorišćenje kapaciteta);
 - C. **Analizu obrtne imovine** (struktura obrtne imovine i brzina obrtanja);
 - D. **Analizu obrta poslovne imovine i roka povracaja**

A) ANALIZA STRUKTURE UKUPNE IMOVINE

ANALIZA STRUKTURE UKUPNE AKTIVE

- a) **Analizu strukture poslovne aktive**
- b) **Analizu strukture operativne aktive**

a) **Analizu strukture poslovne aktive:**

1. Učešće neuplaćenog upisanog kapitala u ukupnoj aktivi (poslovnoj aktivi)
2. Učešće investiranog kapitala u ukupnoj aktivi (poslovnoj aktivi)
3. Učešće fiksne imovine u ukupnoj aktivi (poslovnoj aktivi)
4. Učešće obrtne imovine u ukupnoj aktivi (poslovnoj aktivi)

ili:

$$\text{Učešće neplaćenog upisanog kapitala} = \frac{\text{Neplaćeni upisani kapital}}{\text{Ukupna imovna}} \times 100\%$$

$$\text{Učešće investiranog kapitala} = \frac{\text{Investirani kapital}}{\text{Ukupna imovna}} \times 100\%$$

$$\text{Učešće fiksne imovine u ukupnoj imovini} = \frac{\text{Fiksna imovina}}{\text{Ukupna imovna}} \times 100\%$$

$$\text{Učešće obrtne imovine u ukupnoj imovini} = \frac{\text{Obrtna imovina}}{\text{Ukupna imovna}} \times 100\%$$

b) Analiza strukture Operativne aktive

- Analize strukture operativne aktive podrazumijeva određivanje učešća fiksne i obrtne imovine u operativnoj imovini.

ILI:

$$\text{Učešće fiksne imovine} = \frac{\text{Iznos fiksne imovine}}{\text{Iznos operativne imovine}} \times 100\%$$

$$\text{Učešće obrtne imovine} = \frac{\text{Iznos obrtne imovine}}{\text{Iznos operativne imovine}} \times 100\%$$

PRIMJER:

- Na osnovu aktive bilansa stanja definisati obim, strukturu i dinamiku pozicija, i izvršiti analizu strukture ukupne aktive i analizu strukture operativne aktive

RB	Pozicija	To	%	T1	%	Indeks
1	Neuplaćeni upisani kap.	10,000		10,000		
2	Nematerijalna ulaganja	2,000				100
3	Zemljište	5,000		4,000		
4	Građevinski objekti	8,000		10,000		
5	Oprema	40,000		35,000		
6	Osnovna sredstva u pripremi	3,000		5,000		
7	Dug. Fin .plasmani	12,000		12,000		
8	Zalihe	15,000		20,000		
9	Kratkoročna potraživanja			4,000		80
10	AVR	3,000		4,000		

Vertikalna analiza finansijskih izvještaja je analiza strukture (učesće nekog elementa u cjelini, izraženo procentualno).

Horizontalna struktura finansijskih izvještaja je struktura dinamike (promjene određene pozicije u odnosu na prethodni period).

Mjeri se indeksima, stoga da bi se ista odradila neophodno je prvo izračunati indeks za svaku poziciju.

REŠENJE:

RB	Pozicija	To	%	T1	%	Indeks
1	Neplaćeni upisani kap.	10,000	9.71%	10,000	9.43%	100
2	Nematerijalna ulaganja	2,000	1.94%	2,000	1.89%	100
3	Zemljište	5,000	4.85%	4,000	3.77%	80
4	Građevinski objekti	8,000	7.77%	10,000	9.43%	125
5	Oprema	40,000	38.83%	35,000	33.02%	88
6	Osnovna sredstva u pripremi	3,000	2.91%	5,000	4.72%	167
7	Dugoročni finansijski plasmani	12,000	11.65%	12,000	11.32%	100
8	Zalihe	15,000	14.56%	20,000	18.87%	133
9	Kratkoročna potraživanja	5,000	4.85%	4,000	3.77%	80
10	AVR	3,000	2.91%	4,000	3.77%	133
		103,000	100.00%	106,000	100.00%	

$$\text{Indeks} = T1/To * 100$$

$$\text{Npr: Indeks za zemljište=} \\ 4000/5000 * 100 = 80$$

Za sve ostale pozicije indeks se dobija na isti način.

ANALIZA STUKTURE I DINAMIKE

- **Analiza stukture** bi podrazumjevala učešće svake pozicije u ukupnoj aktivi.
- Npr: Učešće neup. Upisanog kapitala u ukupnoj aktivi= $10000/106000*100=9.43\%$
- Isto važi za sve ostale pozicije
- **Analiza Dinamike** bi podrazumijevala da za svaku poziciju izračunate njenu promjenu u odnosu na prethodni period, što se izračunava preko indeksa.
- Npr: Ineup.up kapital= $100/100*100=100$
- Ili Izalihe= $20000/15000*100=133$
- Isto važi za sve pozicije

ANALIZA STRUKTURE UKUPNE AKTIVE (T1 PERIOD):

1) Učešće neplaćenog upisanog kapitala:

$$10.000/106.000 \times 100 = 9,43\%$$

Komentar: učešće neplaćenog upisanog kapitala u ukupnoj aktivi je 9,43%.

2) Učešće investiranog kapitala je:

$$12.000 \text{ (dug. fin. plasmani)}/106.000 \times 100 = 11,32\%$$

3) Učešće fiksne imovine je:

$$\begin{aligned} &(2.000 + 4.000 + 10.000 + 35.000 + 5.000)/106.000 \times 100 = \\ &= 56.000/106.000 \times 100 = 52,83\% \end{aligned}$$

4) Učešće obrtne imovine je:

$$(20.000 + 4.000 + 4.000) / 106.000 = 28.000/106.000 \times 100 = 26,42\%$$

ANALIZA STRUKTURE OPERATIVNE AKTIVE

Operativnu aktivnu čini fiksna imovina i obrtna imovina:

Fiksna imovina iznosi: 58.000

2	Nematerijalna ulaganja	2,000
3	Zemljište	4,000
4	Građevinski objekti	10,000
5	Oprema	35,000
6	Osnovna sredstva u pripremi	5,000

Obrtna imovina iznosi: 23.000

9	Zalihe	20,000
10	Kratkoročna potraživanja	4,000
11	AVR	4,000

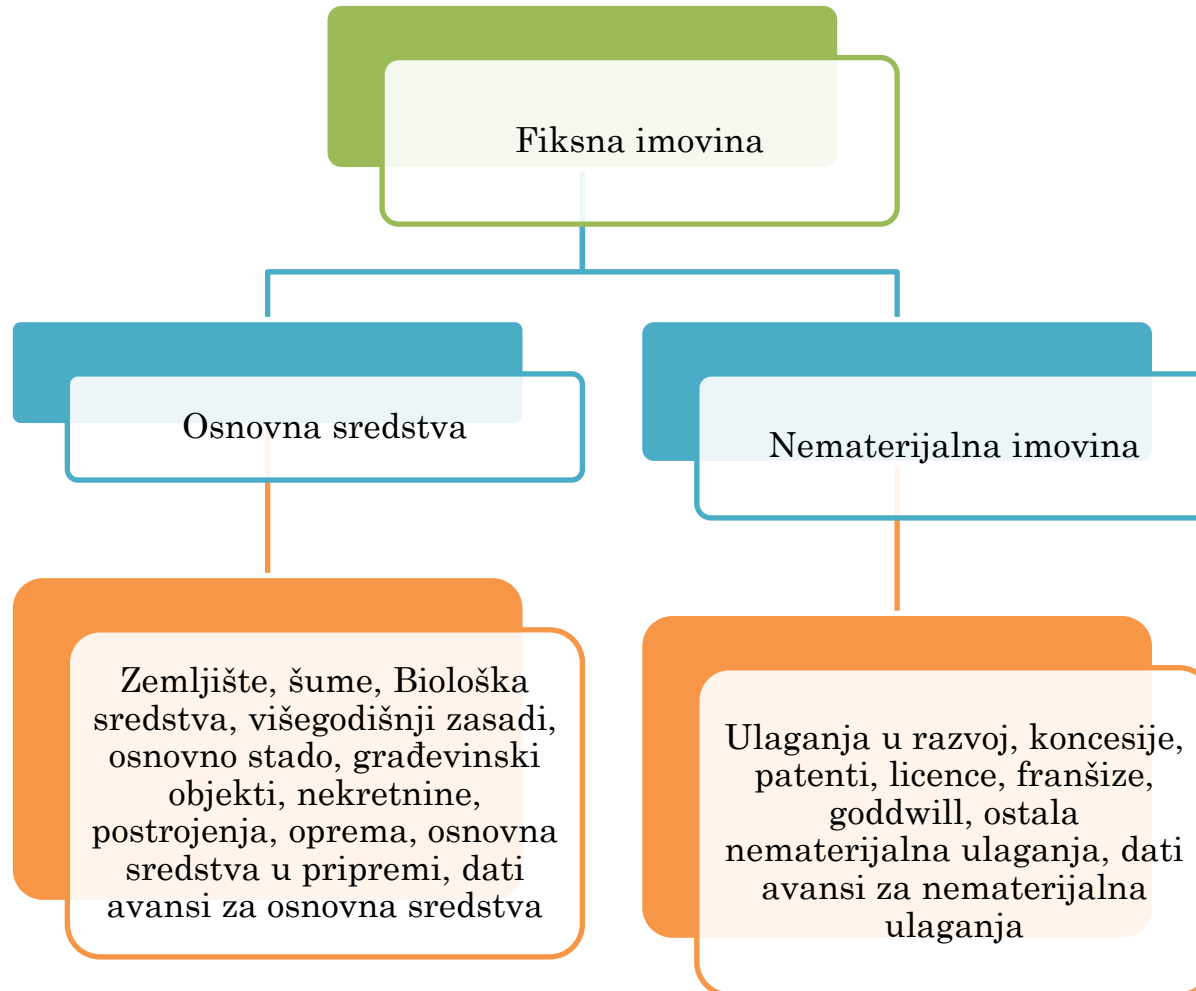
Učešće fiksne imovine u operativnoj imovini je:
 $56.000/84.000 \times 100\% =$
67%

Učešće obrtne imovine u operativnoj imovini je:
 $28.000/84.000 =$ **33%**

Ukupna operativna imovina je 84.000 (fiksna + obrtna imovina).

B) ANALIZA FIKSNE IMOVINE

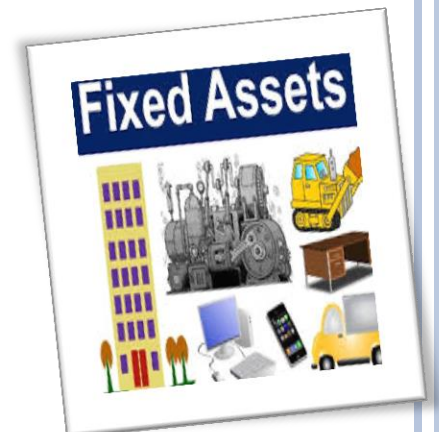
○ Šta čini fiksnu imovinu?

B1) ANALIZA STRUKTURE FIKSNE IMOVINE

- Analiza strukture fiksne imovine podrazumijeva mjerenje učešća svakog oblika fiksne imovine u ukupnoj fiksnoj imovini.

$$\text{Struktura fiksne imovine} = \frac{\text{Vrijednost oblika fiksne imovine}}{\text{Ukupna fiksna imovina}} \times 100$$

- Struktura fiksne imovine posmatrana sa stanovišta **nabavne vrednosti - djelatnost preduzeća.**

Kod **poljoprivrednih** preduzeća dominiraće zemljište, dugogodišnji zasadi i osnovno stado, kod **industrijskih** preduzeća dominiraće oprema, alat i inventar, a kod **trgovinskih** preduzeća dominantan udio u strukturi fiksne imovine imaće građevinski objekti.

- Struktura fiksne imovine posmatrana sa stanovišta **sadašnje vrijednosti** ukazuje da istu uslovljava **djelatnost preduzeća ali i preostali vijek korisnosti.**

PRIMJER:

- Na osnovu datih podataka izvršiti analizu strukture fiksne imovine:

Pozicija	NV	%
Nematerijalna imovina	20.000	3.6%
Licenca	20.000	3.6%
Osnovna sredstva	536.000	96.4%
Zemljište	40.000	7.19%
Grad. Objekti	150.000	26.98%
Oprema	280.000	50.36%
Alat i inventar	26.000	4.68%
Osnovna sredstva u pripremi	40.000	7.19%
Ukupno	556000	100%

Izračunali smo učešće svake pozicije fiksne imovine u ukupnoj fiksnoj imovini.

Npr: učšće
licence = $\frac{20000}{556000} \times 100 = 3.6\%$

Zemljišta = $\frac{40000}{556000} \times 100 = 7.19\%$

I tako sa zvaku poziciju redom.

Ako se posmatra prema NV, najveće učešće ima pozicija oprema, što upućuje da je djelatnost preduzeća Industrija.

B2) ANALIZA ISTROŠENOSTI OSNOVNIH SREDSTAVA

- **Istrošenost osnovnih sredstava** mjeri se odnosom ispravke vrijednosti osnovnih sredstava i nabavne vrijednosti osnovnih sredstava.
- Izražava se procentima.

$$Sti = (\text{Ispravka vrijednosti osnovnih sredstava} / \text{nabavna vrijednost osnovnih sredstava}) \times 100$$

- Nasuprot stepenu istrošenosti imamo stepen **FUNKCIONALNOSTI** koji se mjeri odnosom sadašnje vrijednosti i nabavne vrijednosti sredstva.

$$Stf = (\text{sadašnja vrijednost} / \text{nabavna vrijednost}) \times 100$$

PRIMJER:

- Izračunati stepen istrošenosti, na osnovu sledećih podataka:

Pozicija	NV	SV	OV	Stepen istrošenosti
Građevinski objekti	150.000	96.000	54.000	36%
Oprema	280.000	240.000	40000	14.29%

$$\text{St.istr. } G_o = \frac{OV}{NV} \times 100 = \frac{54000}{15000} \times 100 = 36\%$$

$$\text{St.istr. } O = \frac{40000}{28000} \times 100 = 14.29\%$$

Komentar: U toku dosadašnjeg trajanja g.objekti su utošili 36% svoje vrijednosti.

Komentar: U toku dosadašnjeg trajanja oprema je utošila 14.29% svoje vrijednosti.

B3) ISKORIŠĆENJE KAPACITETA

- Razlikujemo pet vrsta kapaciteta kod osnovnih sredstava:
 - 1) **Tehnički kapacitet** – teorijski mogući učinak nekog osnovnog sredstva.
 - 2) **Optimalni kapacitet** – tehnički kapacitet umanjen za gubitke zbog pripremnih i završnih poslova proizvodnje, održavanja, podmazivanja, čišćenja opreme i td.
 - 3) **Realni kapacitet** – učinak koji se može ostvariti obzirom na trenutno pogonsko stanje osnovnog sredstva.
 - 4) **Planirani kapacitet** – kapacitet koji se planira shodno ne samo tehničkoj sposobnosti osnovnog sredstva nego i na osnovu eksternih faktora (tržišta – mogućnosti prodaje GP, nabavke materijala i sl.).

Mjeri se STEPENOM ISKORIŠĆENJA (tehničkog, optimalnog, realnog) KAPACITETA i STEPENOM IZVRŠENJA PLANA ISKORIŠĆENJA KAPACITETA:

Stepen iskorišćenja kapaciteta (optimalnog):

$$S_{tko} = \frac{U}{U_o} \times 100$$

U – ostvareni učinci;
U_o – optimalni učinci;

Stepen izvršenja plana iskorišćenja kapaciteta:

$$S_{tkp} = \frac{U}{U_p} \times 100$$

U – ostvareni učinci;
U_p – planirani učinci;

Kod računanja stepena iskorišćenja kapaciteta možemo koristiti i tzv. PROSJEČNI STEPEN ISKORIŠĆENJA (tehničkog, optimalnog, realnog) KAPACITETA, odnosno PROSJEČAN STEPEN IZVRŠENJA PLANA KORIŠĆENJA KAPACITETA, ukoliko jednom mjerom želimo da iskažemo stepen korišćenja kapaciteta za cijelo preduzeće.

Prosječni stepen iskorišćenja optimalnog kapaciteta:

$$PS_{tko} = \frac{NV_1 \times St_{ko1} + NV_2 \times St_{ko2} + \dots + NV_n \times St_{kon}}{NV_1 + NV_2 + \dots + NV_n} \times 100$$

Prosječni stepen izvršenja plana iskorišćenja kapaciteta:

$$PS_{tkp} = \frac{NV_1 \times St_{kp1} + NV_2 \times St_{kp2} + \dots + NV_n \times St_{kpn}}{NV_1 + NV_2 + \dots + NV_n} \times 100$$

PRIMJER:

Tehnički kapacitet mašine koja obrađuje finalni proizvod preduzeća je 24h rada mašine 30 dana u mjesecu. Optimalni kapacitet je 22h dnevno, 28 dana u mjesecu, a realni kapacitet 16h dnevno takođe 28 dana u mjesecu. Planirani dnevni kapacitet iznosi 15h dnevno, 28 dana u mjesecu. U toku mjeseca mašina je radila 15h dnevno i to 24 dana u mjesecu.

Izračunati stepen iskorišćenja:

- a) tehničkog;
- b) optimalnog;
- c) realnog kapaciteta, kao i stepen izvršenja plana korišćenja ove mašine

REŠENJE:

- Stepen iskorišćenja tehničkog kapaciteta=

$$= \frac{\textit{Ostvareni učinak}}{\textit{Tehnički učinak}} = \frac{24 \textit{ dana} \times 15 \textit{ h/d}}{30 \textit{ dana} \times 24 \textit{ h/d}} \times 100 = 50\%$$

- St. Iskor. Opt kap = $\frac{\textit{Ostvareni učinak}}{\textit{Optimalni učinak}} = \frac{24 \times 15}{28 \times 22} \times 100 = 58.44\%$

- St. iskor. Realnog kap = 80.36%

- Stepen izvršenja plana iskorišćenja kapaciteta = 85.71%

B4) EFIKASNOST KORIŠĆENJA OSNOVNOG SREDSTVA

$$E_{of} = \frac{\text{Troškovi završene proizvodnje}}{\frac{NV_{\text{bilans otvaranja}} + NV_{\text{zaklj. bilans}}}{2}}$$

1.	Poslovni rashodi
2.	Nabavna vrijednost prodane robe
3.	Troškovi tekućeg perioda (1-2)
4.	Početne zalihe nedovršene proizvodnje (Bilans otvaranja)
5.	Krajnje zalihe nedovršene proizvodnje (Zaključni bilans)
6.	TROŠKOVI ZAVRŠENE PROIZVODNJE (3+4-5)

PRIMJER:

- Na osnovu datih podataka izračunati efikasnost korišćenja osnovnih sredstava: Ukupni poslovni rashodi su 100.000, Nabavna vrijednost prodane robe je 20.000, Vrijednost osnovnih sredstava na 31.12.2010. godine je 40.000, a na 31.12.2011. godine 50.000, vrijednost zaliha nedovršene proizvodnje na 31.12.2010. je 10.000, a na 31.12.2011. je 4.000.

REŠENJE:

$$\bullet \text{ EoS} = \frac{\text{Efekat}}{\text{masa}} = \frac{\text{Trošak završene proizvodnje}}{\text{Prosječna vrijednost osnovnih sredstva}} = \frac{86000}{(40000+5000)/2} = 1.91$$

Prvo ćemo oizračunati efekat:

1	Poslovni rashodi	100000
2	NVPR	20000
3 (1-2)	Tr. Tekućeg perioda	80000
4	+PS zaliha ned. proizvodnje	10000
5	-KS zaliha ned. proizvodnje	4000
6	Trošak završene proizvodnje	86000

Komentar: Na svaki euro vrijednosti osnovnih sredstava u periodu od 31.12.2010. do 31.12.2011. ostvareno je 1,91 eura vrijednosti proizvodnje.

B5) TEHNIČKA OPREMLJENOST

Mjeri se odnosom korištene opreme i prosječnim brojem zaposlenih radnika.

$$T_o = \frac{\frac{NV_{\text{bilansotvaranja}} + NV_{\text{zaklj.bilans}}}{2}}{\text{Prosje. broj radnika}}$$

PRIMJER: Vrijednost opreme na 31.12.2010. godine je 40.000, a na 31.12.2011. godine 50.000, dok je u toku godine prosječno radilo 60 radnika. Izračunajte tehničku opremljenost opremom.

T_o = prosječna vrijednost opreme / prosječan broj radnika

$$T_o = \frac{\frac{40000 + 50000}{2}}{60} = 750$$

Komentar: Jedan radnik u prosjeku koristi opremu u vrijednosti od 750 eura.

milica.v@ucg.ac.me
milica.v080@gmail.com